

ДЕФИЦИТ БЮДЖЕТУ: СУТНІСТЬ ТА ВПЛИВ НА РОЗВИТОК КРАЇНИ

ст. викладач Школа В.Ю., студент Власенко Є.М.

Відповідно до сучасної економічної теорії бюджетний дефіцит є одним із важливих інструментів державного регулювання економічної активності. За умов фінансово-економічної кризи відсутність заходів із стимулювання сукупного попиту, у тому числі через дефіцит бюджету, у значній мірі може підвищити циклічні коливання економіки.

Штучне обмеження дефіциту бюджету в умовах кризи вимагає або скорочення важливих видатків на забезпечення соціальних стандартів та здійснення державних інвестицій, або посилення податкового тиску. Разом з тим, неконтрольоване збільшення дефіциту бюджету може призвести до порушення макроекономічної стабільності, яка є необхідною умовою економічного розвитку. Тому бюджетний дефіцит, визначений на економічно безпечному рівні, є однією із рушійних сил розвитку економіки, що дозволяє здійснювати державні інвестиції та забезпечувати необхідний рівень споживання в соціальній сфері.

Дефіцит бюджету має місце при виникненні розбіжності між доходною та видатковою його частинами. Це сума, на яку річні видатки перевищують заплановані (фактичні) надходження до бюджету.

Бюджетний дефіцит в Україні та невиконання доходної частини усіх бюджетів обумовлений такими об'єктивними та суб'єктивними причин:

- 1) недосконалість фінансового та податкового законодавства з питань механізму стягнення платежів та наповнюваності бюджетів усіх рівнів. Обсяги "тіньового" сектора економіки коливаються в межах 50 % ВВП. З цієї причини бюджети усіх рівнів недоотримують щорічно понад 10 млрд. грн.;
- 2) недостатній контроль державою руху готівки та наявність неконтрольованих потоків готівки поза банківськими установами, що призводить до ухиляння від оподаткування понад 30% платників податків;
- 3) спад виробництва ВВП, що приводить до втрати майже 1 млрд. грн. у доходній частині бюджету;
- 4) погіршення розрахунково-платіжної дисципліни та зростання заборгованості підприємств перед бюджетом, що викликає недоотримання близько 5 млрд. грн. у бюджет;
- 5) зростання обсягів бартерних операцій, що призводить до щорічних втрат доходів бюджету в розмірі 1,5-2 млрд. грн.

Досліджуючи чинники виникнення бюджетного дефіциту, можна зробити висновок, що в своїй сукупності вони провокують негативні явища в економіці.